

Проблемним є також питання щодо можливості прямого перенесення в Україну тих усталених соціокультурних відносин, які склалися у суспільствах розвинених країн. Отже, у цілому є необхідним створення модифікованих підходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Луков В. А. Социокультурное проектирование: учеб. пособие / В. А. Луков. – 7-е изд. – М. : Изд-во Московского университета; Флинта, 2007. – 240 с.
2. Хожило І. І. Здоровий спосіб життя як сучасна домінанта державної молодіжної політики в Україні / І. І. Хожило // Аспекти публічного управління. – 2014. – №3–4. – С. 75-80.

Марина Оран,

доктор психологічних наук, професорка
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

З метою перевірки гіпотези про наявність соціально зумовлених ґендерних відмінностей у мовленнєвій діяльності, нами було організовано відповідне дослідження. Емпіричним дослідженням було охоплено 386 респондентів вікового періоду «зріла юність» – студенти/студентки факультету іноземних мов та філологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль) за спеціальностями «Англійська філологія», «Німецька філологія», «Українська мова та література» та студенти/студентки факультету психології та інституту іноземної філології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк) за спеціальностями «Психологія», «Прикладна лінгвістика», для котрих українська мова є рідною та мовою повсякденного спілкування (середній вік – 18 років). Із них – 256 осіб жіночої статі та 130 осіб чоловічої статі.

Рівень організації мовленнєвої діяльності вивчався через діагностику: 1) кількості мотивів спілкування, 2) аналізу точності мовленнєвих навичок, 3) темпу писемного мовлення, 4) рівня розвитку мовленнєвих умінь, 5) рівня узагальнення значення, 6) рівня виділення істотних ознак значення, 7) характеристик граматичних асоціативних реакцій, 8) рівня розуміння метафоричності слова, 9) характеристики фрейму, 10) характеристики скрипту. Загальний рівень організації мовленнєвої діяльності визначався за допомогою переводу оцінок у бали та рівні: середньогруповий показник (M) = 18,787, стандартне відхилення (σ) = 3,813. Це дало змогу визначити відсоткове співвідношення рівнів організації мовленнєвої діяльності у даній вибірці, що відображено на рисунку 1.

Як бачимо, збільшення відсоткового співвідношення осіб жіночої статі з середнім рівнем розвитку мовленнєвої діяльності відбулось за рахунок зменшення кількості дівчат з низьким рівнем розвитку. Відмінності ж у відсотковому співвідношенні осіб з високим рівнем розвитку мовленнєвої діяльності є статистично не значимими.

Аналіз окремих показників продемонстрував, що у мовленнєвій діяльності найбільш статистично вагомим показником виявився показник рівня розуміння метафоричності значень – коефіцієнт кореляції рівня виконання цього завдання і загального рівня мовленнєвої діяльності становить ($r = 0,654$). Це підтверджує теоретичне положення про те, що, рівень розуміння переносного значення слова є найвищим рівнем узагальнення значення. Причому таким, що однаково добре розвинений як у чоловіків, так і у жінок. Загалом, рівень узагальнення значення є основою ефективною мовленнєвою діяльності, про що свідчить те, що показники рівня розвитку значень демонструють істотні кореляційні зв'язки із загальним рівнем організації мовленнєвої діяльності: виділення істотних ознак ($r = 0,608$ у жінок та $r = 0,574$ у чоловіків); рівень абстрактності значень ($r = 0,510$ у жінок та $r = 0,634$). Спостережувані відмінності у показниках коефіцієнтів є статистично не значимими, що свідчить про однаковий рівень узагальнення значень у роботі мовленнєвою діяльності. Таким чином, характеристики значень є надійним діагностичним показником рівня організації мовленнєвої діяльності студентства.

Рис. 1. Відсоткове співвідношення респондентів жіночої та чоловічої статі з різним рівнем організації мовленнєвої діяльності

Істотні відмінності мовленнєвої діяльності спостерігаємо у показниках рівня розвитку мовленнєвих умінь, характеристиках фрейму і скрипту. Показники рівня розвитку мовленнєвих умінь демонструють значиму кореляцію із рівнем організації мовленнєвої діяльності у жінок

($r = 0,626$) та відсутність такої залежності у чоловіків ($r = 0,232$). Таким чином, успішність здійснення мовленнєвої діяльності чоловіками не залежить від рівня розвитку їх мовленнєвих умінь. Характеристики фрейму та скрипту аналізувались через рівень «наповненості», змістовності, що визначався кількісно. Виявлено статистично значимі відмінності будови фреймів у чоловіків і жінок – у останніх розмір фрейму у 1,5 рази більше ніж у чоловіків. Скрипти ж чоловіків характеризуються значно кращою деталізацією, ніж у жінок.

Це дає підстави зробити висновки про те, що мовленнєва діяльність жінок і чоловіків є соціально обумовленою і має свої ґендерні особливості.

Владислав Пануша,
старший викладач кафедри педагогіки,
психології і корекційного навчання
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Актуальною проблемою у психології є проблема сприйняття особистістю конфліктних ситуацій в різні вікові періоди. Серед багатьох питань, що виникають при обговоренні проблем конфлікту, одним із нагальних є питання стосовно факторів, що обумовлюють виникнення й протікання конфлікту. В якості таких факторів виступають деякі соціальні явища, ґендерні особливості та індивідуально-психологічні властивості особистості, її соціальні атитюди, життєві позиції, погляди.

Юність – період в розвитку людини, що відповідає переходу від підліткового віку до самостійного дорослого життя. Психологічний зміст юності пов'язаний із розвитком самосвідомості й вступом у доросле життя. В цей період долається властива попереднім етапам онтогенезу залежність від дорослих і стверджується самостійність особистості. Цей вік є найбільш сенситивним для формування таких характеристик особистості, як самодостатність, прийняття себе, самоствердження і самоповага, він є періодом для освоєння ціннісного ряду, що визначає характер ставлення до себе й інших людей. Психологічні новоутворення, які властиві для даного вікового періоду, насичені різноманітними суперечностями і конфліктами. Конфлікт є рушійною силою змін й одночасно причинами, предметом, і врешті, наслідком (як позитивних, так і негативних) різноманітних ситуацій в житті людини. Найчастіше конфлікт існує сам по собі, не стаючи справжньою кризою, але провокуючи численні зовнішні й внутрішні мікрокризи. Залежно від того, як конфлікт вирішується, таку назву він собі і обирає, а саме: позитивний, негативний, конструктивний чи деструктивний [1].